

Cyclocrosskeizer, stempelaar, cafébaas, kippenknipper, bouwvakker, huisman

Hoe lang stond hij hier nu al, midden in de nacht; zijn vinger driftig tegen die deurbel duwend? Dat moest inmiddels toch aardig richting het uur gaan. Inwendig vloekte hij, voor de zoveelste keer. Godverdomme, François Lambert, doe open en kom naar buiten. Smeerlap! Hond! Ik kom u vermoorden. Of minstens klappen geven, verrot sjotten en de benen breken.

Maar de wielersponsor hield de deur van het pand, dat te goed beveiligd was om op eigen kracht binnen te kunnen dringen, gesloten. Dus ging er geen enkele klap vallen en werd er ook niet gesjot, laat staan gemoord. Aan de uiterst gemotiveerde belletjestrekker lag dat niet. Briesend en brullend was Roland Liboton hier naar toe gereden om zijn recht en 12 miljoen Belgische francs (zo'n 300.000 euro) te komen halen. Over die nooit uitbetaalde inkomsten had de belasting hem ook nog eens voor 6 miljoen francs - ongeveer 150.000 euro - aangeslagen.

Het misgelopen fortuin is altijd gebleven waar het was - ergens nabij nergens - en Lambert vermoorden gaat ook niet meer lukken. Eind 2004 lag de voormalig zakelijk leider van de ADR-wielerploeg in de hem door Liboton toegewenste doodskist. Die had daar overigens, naar eigen zeggen "spijtig genoeg", part noch deel aan gehad.

Lang heeft dat bedrag van 450.000 euro hem nog stof tot nadenken gegeven. Dat het geen zin had zich virtueel rijk te rekenen, hoefde niemand hem uit te leggen. Maar onwillekeurig is het in de loop der jaren toch met enige regelmaat door zijn hoofd gegaan: waaraan zou hij dat fortuin, waar hij alle recht op had, uitgeven? Twintig jaar na zijn afscheid van de sport zijn de wensen nogal anders van aard dan in zijn hoogtijdagen als veldrijder. Toen leefde de topveldrijder het luxe leven waarvan hij meende dat het bij een vedette past. Dus waren de auto's en motoren duur en snel en werden de weilanden en stallen rond zijn riant villa bevolkt door renpaarden met een pittig prijskaartje. Zo'n bon vivant heeft andere wensen dan wie modaal niet haalt. Want een kleine kwart eeuw later leeft Roland Liboton van een uitkering en huurt hij een rijtjeshuis in Lier. Daarom zou het destijds misgelopen bedrag nu anders en realistischer besteed worden. Geen overdadige weelde meer; die is hij al lang ontwend. Een 'schoon, eigen huiske' zal volstaan.

Ook zijn beoordeling van dat financiële debacle is door de jaren veranderd. Niet alle schuld valt neer te leggen bij de voormalig zakelijk leider, naar wiens dood hij zo innig verlangd heeft. Ook zichzelf mag hij het nodige aanrekenen. Nadat de realiteitszin was binnengedruppeld, is hij gaan inzien dat drie jaar wel erg lang is om je aan het lijntje te laten houden. Binnen drie maanden na ondertekening had hij zijn contract kunnen laten ontbinden, met als rechtsgeldig argument dat gedurende die periode geen enkele betaling was gedaan. Maar nee, keer op keer liet hij zich door steeds weer de twee zelfde zinnestjes van Lambert ('het komt goe ...' en 'over een maand betalen we u alles') mild stemmen en met lege handen naar huis sturen. Waarom had hij zo lang met zijn kloten laten spelen? Vaak heeft hij zich dat afgevraagd, en even vaak zichzelf vervloekt. Had hij zijn Annemie toen maar gekend. Die had na één, hooguit twee maanden gedeclarieerd gezegd: "het is genoeg, we stoppen!" Dan was de belasting ook niet komen innen. Ongetwijfeld zal hij deze kwestie altijd als de grootste fout van zijn leven blijven zien. Maar helaas valt die niet met terugwerkende kracht te herstellen. Er wat van opsteken is wat rest: niet omkijken, maar vooruit; en met positieve blikken en gedachten. Want wie niet van zijn fouten leert, is pas echt dom. Blijven piekeren heeft geen zin. Omdat hij heeft leren berusten en accepteren, ligt hij er ook niet meer wakker van, met de nadruk op *meer*. Die instelling kan hij iedereen, van jong en onervaren tot rijp en gelouterd, aanraden. Niet meer hoeven vechten tegen bierkaaien kan, zoals bij hem, leiden tot aanmerkelijk meer innerlijke rust.

Daarom is de 56-jarige man, die hier in het zonnetje door het Vlaamse land fietst, niet ongelukkig of verbitterd. Hij mag en durft zichzelf levensgenieter te noemen. Dus kijkt hij in zijn zwartwitgrijze wieleroutfit - gevolg van zijn connectie met het Belgische fietsenmerk Zannata,

waarvoor hij crossfietsen helpt ontwerpen - genietend om zich heen. Dit is het ware leven, en laat dat vooral zo blijven. Achter hem weet hij Lier, links naast hem slingert de rivier de Neve en rechts strekken de weilanden zich uit met hun bloeiende bloemenpracht. Pedalleren doet hij in zijn gebruikelijke tempo van zo'n 27 à 28 kilometer. Dat is hard zat; en twee uur fietsen lang genoeg. 'Moeten' is voorbij; definitief. Pijn lijden, afzien en 'in het rood rijden' zijn kwellingen uit een ver verleden; en dus al lange tijd overbodig. Daarom rijdt hij ook liever alleen. Groepjes gaan hem vaak te rap. 'Mogen' en genieten; ingewikkelder moet het leven niet meer worden. Lastigste vraag van dit moment: ga ik me zo meteen op een terras zetten of fiets ik voort? Geen al te complexe kwestie, waarbij hij het antwoord ook nog eens in de schoot geworpen krijgt; met dank aan een verderop gelegen taveerne met terras.

Dat hij zich laat verleiden tot deze pauze is niet vanwege de 102 kilogram, die hij inmiddels meedraagt, 32 meer dan hij in zijn heldendagen. De oorzaak kent hij maar al te goed. Cola! O, als hij dat laat staan... In een maand waarin dat lukt, raakt hij vijf kilo kwijt. Dat heeft de ervaring geleerd, en ook dat ze er vanwege dat verdomde jojo-effect rap weer aanzitten. Het is net als met fietsen. Twee, drie weken kan hij gedisciplineerd zijn. Maar daarna komt de klad er in; of, om in wielertermen te spreken, valt hij stil. Zowel voor fietsen als een colaloos bestaan geldt dat de motivatie zo maar kan wegvallen; om plaats te maken voor een alles verstikkend gevoel van dwang. Gelaten accepteert en capituleert hij dan, meer dan eens verzuchtend: tja, ge hebt niet meer het karakter van vroeger, toen het er met volle patat op ging.

De man, die hem op het terras aan de Nete aanspreekt, heeft hem al een tijdje zitten aanstaren. Misschien heeft hij moed verzameld om een gesprek aan te knopen. Dat begint vervolgens met: "De benen zijn nog keurig glad geschoren, hè?"

"Zeker, anders kom ik de deur niet uit om me op mijn fiets te zetten."

"Het is goe hier, nietwaar? Lekker in het zonnetje, bijna geen wind ..."

"Het is met dit weer dat ik graag fiets," antwoordt Liboton na een slok sinaasappelsap. "Mocht het stormen of regenen, blijf ik binnen." Met een glimlach: "Ik pas me volledig aan het weer aan."

"Maar ik ken u toch," zegt de in een groen wielerkostuum geklede onbekende. "Hebt u in het verleden gekoerst; serieus gekoerst?"

"Zeker en vast, ja."

"Was u dan profcoureur?"

"Toch wel, maar niet op de weg. Hoewel, ik heb daar ook gereden, maar was toch succesvoller in het veld."

De man nam hem nog eens aandachtig op. "Maar ... nu zie ik het ... Ge zijt Liboton ... Roland Liboton ..."

"Jawel, da's juist."

L'histoire se répète. Vaak is er nog de herkenning en elke keer weer geeft hem dat het aangename gevoel van waardering en respect. Ook onderweg werpen fietsers hem vaak blikken toe die verraden dat ze zich afvragen wie deze man toch zou kunnen zijn. Dan komen ze naast hem rijden en volgt de voorspelbare vraag. Niet zelden ontstaat dan een gesprek, meestal over koersen en even vaak over zijn fietsverleden. Op een terras is dat dikwijls niet anders, zoals nu.

"Is het goe als ik me bij u aan uw tafel zet?"

Het knikje als antwoord wordt begeleid door een uitnodigende beweging van zijn hand. De man lijkt zich meer en meer op zijn gemak te gaan voelen. "En mag ik dan nog eens iets vragen ... U hebt veel gewonnen. Wat was nu de mooiste zege?"

“Ik heb gewonnen wat er te winnen valt. Zes keer wereldkampioen, waarvan viermaal bij de profs; tien opeenvolgende Belgische titels, 21 Super Prestige koersen en driemaal dat klassement. Maar de mooiste was toch wel mijn eerste wereldtitel, in Wetzikon, waar ik Albert Zweifel versloeg.” Op grimmige toon: “O, wat haatte ik die man.”

De vragende, verbaasde blik moedigt hem aan los te barsten: “Een paar weken eerder werd ik voor een koers als onbekend Belgisch coureur door Zweifel en nog drie Zwitsers geweigerd in de kleedkamer. In een donker hokje heb ik me moeten omkleeden. Vervolgens heb ik die wedstrijd voor 25.000 toeschouwers toch gewonnen. Direct daarna ben ik me op het WK gaan fixeren en heb me daarom twee, drie weken teruggetrokken in een hoteleke te Wetzikon om daar alleen maar te trainen, te trainen en te trainen.”

Even laat hij een korte stilte vallen om de spanning op te voeren. Want - zo weet hij uit ervaring - dat is een truc, die altijd werkt. “Vervolgens heb ik ‘de niet te kloppen Zweifel’ daar als wereldkampioen ontmoet en van zijn voetstuk geveegd. Daarmee had ik dubbel mijn voldoening gehaald.”

Zijn grijns is grimmig.

Een uur later gaat het op dit terras al lang niet meer over regenboogtruien, Super Prestige zeges en andere cyclocrosssuccessen. Andersoortige levensverhalen doen het hoofd van de geïnteresseerde toehoorder tafelgenoot tullen. Zinnen als ‘Een ander was aan de pillekes gegaan of erger. Die had wellicht een touw gepakt en zich opgeknoopt’ doen hem aan de lippen van de voormalige veldrijder hangen. Verbazingwekkend vindt hij het dat die alle doorstane ervaringen zo kalm, vriendelijk glimlachend en zonder emotie in zijn stem op tafel legt. Zijn jeugd blijkt al niet bepaald van doorsnee-niveau te zijn geweest. Opgevoed is hij door zijn grootmoeder, omdat beide ouders het te druk hadden om voldoende inkomsten binnen te brengen en zo’n jong ventje toch niet alleen thuis kon zijn. Zijn talent werd vroeg herkend, maar bleek toch meer in het veld dan op de weg te liggen. Dus de gewenste ‘nieuwe Eddy Merckx’ zou hij niet worden. Als toekomstig topcrosser belandde hij onder de vleugels van zijn nonkel Florent. Hem is hij nog altijd dankbaar voor alle bewezen diensten, die begonnen met de aanschaf van een racefiets; een rib uit Florents lijf waarvoor hij een extra *jobke* had moeten nemen. Later raakte hij gebrouilleerd met zijn inmiddels overleden oom, die te beschermend was en de successen mede wilde claimen. Successen waren er zeker geweest, maar geen mens blijft zijn leven lang aan de top, zeker een sportman niet. De slotjaren waren miserabel. Liboton had gezegd dat het gratis rondfietsen voor ADR hem alle plezier en motivatie had ontnomen. Hij had geen enkele reden gezien nog ‘volle bak’ te gaan trainen, zich te soigner en op te peppen voor een koers. Waarom afzien voor een werkgever die geen enkele afgesproken franc uitbetaalde? In gemotiveerde vorm had hij zichzelf nog wel één en misschien wel twee keer wereldkampioen zien worden. Tja, wie weet of hij die woorden waar had kunnen maken.

Hij luistert naar het verhaal van de persconferentie waarop Liboton zijn afscheid als veldrijder aankondigde, zoals voorgenomen op 35-jarige leeftijd. De weken, die daaraan voorafgingen, had hij gezocht, gezweet en ’s nachts nauwelijks geslapen. Maar toen de woorden er eenmaal moeizaam uit waren geperst, had hij alleen maar opluchting gevoeld. Dan vertelt Liboton dat hij de vijf daarop volgende jaren niets gedaan heeft. Vijf jaar niks doen?! Zoiets kon de toehoorder op het terras zich niet voorstellen van een gedreven topsporter. Was niet elke sportman superambitieuze en altijd op zoek naar nieuwe doelen? Liboton had het hoofd geschud. Geen zin, nergens in; behalve wandelen met de hond in het bos dat aan zijn bungalow grensde. Een soort van kluisenaarsbestaan was het, nodig om het hoofd leeg te maken, alle misère te lozen en weer met de voetjes op de grond te geraken. In die jaren was hij ook zijn Annemie tegengekomen, die hij als zijn reddende engel zag. Natuurlijk had hij zich wel eens afgevraagd hoe zijn leven was gelopen als hij haar in zijn glorie dagen gekend had. En een vraag zou dat ook altijd blijven. Misschien was hij met haar als - ook financiële - steun en toeverlaat wel superrijk geweest. Maar, had hij daar aan toegevoegd, in die jaren was zijn leven druk, chaotisch en stressvol geweest, en hij zelf allesbehalve een gemakkelijke

mens. Botsingen waren niet ondenkbaar en zelfs waarschijnlijk geweest. De vraag was daarom eerder of ze nu dan nog bij elkaar zouden zijn.

Natuurlijk was hij zich gaandeweg steeds meer gaan afvragen of het allemaal echt nodig was geweest: villa's om in te verdwalen, een binnenzwembad en aparte snookerkamers waarvan misschien maar een enkele keer per jaar gebruik werd gemaakt, volop dure paarden en enorme lappen grond. En geld, ook veel geld, kan rap opraken. Zeker wanneer onbekenden met succes aankloppen om te investeren in vage buitenlandse projecten. Want ja, dat was een klassiek geval van een sportman met te veel geld en te veel vertrouwen in te verkeerde mensen. Weer een ervaring rijker en een fortuin armer. Want met zijn 'compagnons' was ook een flink deel van zijn vermogen verdwenen. Mochten ze dat geld ooit vinden, was hij in één klap rijk; en niet gewoon rijk. Maar dat ging natuurlijk nooit meer gebeuren. De kans dat François Lambert vanuit zijn graf alsnog die 300.000 euro zou overmaken, was beduidend groter. Tja, had een jonge topsporter maar het verstand van een vijftiger, hoort hij Liboton zeggen. Die vervolgt met: 'Maar wat niet komt, blijft weg. Ge kunt u niet druk blijven maken om zulke dingen. Vroeger deed ik dat vaak en om van alles. Maar vroeger is voorbij en niet interessant meer. Op goeie dingen terugkijken mag; maar de slechte ... Ge moogt er van leren, maar daarna verder gaan met uw leven en vooral vooruit blijven kijken.'

Even is het stil, een mooi moment om Liboton te vragen of die iets wil drinken, en hoe hij in die vijf arbeidsloze jaren, die op zijn crosscarrière volgden, aan een inkomen is gekomen. Het antwoord verrast hem in niet geringe mate: stempelen. Een topsporter, die nochtans goed verdiend heeft, vraagt een uitkering aan?! Liboton ziet en herkent de meer dan verbaasde blik en legt daarom uit dat de uitkerende instantie de aanvraag in orde bevonden heeft en steeds keurig op tijd heeft uitbetaald. Zelf vindt hij dat allerm minst vreemd. Jaren lang had hij keurig zijn belasting betaald en daarmee het recht op een uitkering opgebouwd. Op dat bureau, waar hij zich kwam melden, was hij door sommigen wel even vreemd aangekeken. 'Zijn jullie vergeten dat ik gestopt ben als cyclocrosser? En een ander metier ken ik niet,' had hij gezegd. Als sporter had hij hard gewerkt, en niet gestudeerd. Dat werd begrepen, en terecht. Want wie dat niet verstond, was kennelijk niet al te slim. Vond en vindt hij. Jan Ceulemans, de oud-voetbalinternational, heeft zich in de zelfde situatie bevonden en de zelfde weg bewandeld, met de zelfde argumenten ook. Ze hebben daar samen wel eens over gesproken. Terwijl anderen aan het drinken en feesten waren, heb ik twintig jaar alles gegeven en veel Belgen kijkplezier verschaft, had Jan gezegd. En zo is het maar net, had Liboton daar zelf met nadruk aan toegevoegd.

Veel flarden van het gesprek met de voormalige vedette van het veld komen nogmaals voorbij als de man in het groene koerstenuw alweer op zijn fiets zit. 'Blijf positief, hè' had Liboton nog met een vette knipoog bij het afscheid tegen hem gezegd. Daarvoor had hij nog verteld over al zijn werkzaamheden die op zijn wielerslootbaan en vijf stempeljaren volgden.

Cafébaas was de eerste activiteit. Mooi werk, had hij gezegd. Een beetje 'meeklappen' - over de koers, paarden, het dagelijks leven - lag hem wel. Maar verder was het hem veel zwaarder gevallen dan verwacht, vooral omdat hij ervoor gekozen had alles - van boekhouding tot schoonmaken - zelf te doen. Nooit had hij voor vijf uur op bed gelegen en de volgende ochtend hadden de wielersfans al om tien uur op de cafédeur staan bonzen. In drie jaar was hij elf kilo verloren en daarmee zelfs onder zijn gewicht uit de topsportperiode geraakt. Tijd dus om de tent te verkopen. O ja, ook in die periode was er een beroep gedaan op zijn geld en goedheid; dit keer door familie met financiële problemen. Ook dat geleende geld had hij nooit teruggezien, evenals de familieleden. 'Toen ik mijn zaak opende, gingen ze hun pintekes in een café honderd meter verderop drinken,' had Liboton verteld. Een aantal was inmiddels overleden. 'Op hun begrafenis ben ik niet geweest, hun graf heb ik niet bezocht en dat zal ik ook nooit gaan doen.'

Nadat Liboton zijn café verkocht had, belandde hij op de markt, als verkoper van gegrilde kippen.

Van wat? Gegrilde kippen?! Had hij dat goed gehoord? Gegrilde ...?! ‘Jawel,’ had Liboton kalm geantwoord, ‘en ik deed dat graag. Een supporter, die eigenaar van die tent was, had me dat gevraagd. Binnen de kortste keren liep het storm. Een kip van Liboton! Van alle kanten kwamen de mensen kijken hoe ik die gegrilde kippen in stukken knipte en aan ze verkocht. Ook bekende personen, van de tv, die daar in de buurt woonden. Die verschoten en vroegen: “maar ge zijt toch Liboton? Wat doet gij hier?” Vreemde vraag vond hij dat. Moest hij zich daar dan voor schamen? Nee toch zeker? Kippen verkopen, had hij dus maar geantwoord. Na een jaar of wat werd het tijd dat hij daar vertrok. Aan die zin had hij een eetgebaar toegevoegd, en daarna over zijn buik gewreven.

Bij Nike had hij vervolgens in de nachtdienst gewerkt: grote kartonnen dozen met sportkleding klaar maken, scannen en ze - boven zijn macht - in rekken zetten. ‘Het zwaarste werk dat ik ooit gedaan heb,’ had Liboton het genoemd. Qua afzien had hij het vergeleken met cyclocrossen.

Daarna had hij zeven jaar in de bouw gewerkt. Net als in zijn kippenperiode was deze werkgever een oud-supporter. De baas mocht daarom graag een praatje maken over allerlei wielengerelateerde zaken, maar intussen moest er ook gezeuld worden met zware materialen. “Dat is beter dan thuis zitten,” had Liboton toegevoegd. In de buitenlucht met kameraden werken had hem voldoende plezier bezorgd. Dat het bij de verbouwing van het Antwerpse Centraal Station een jaar lang ondergronds en dus zonder daglicht was geweest, had hij voor lief genomen. “Ik heb geen enkel werk tegen mijn goesting gedaan.” Een jaar of vijf terug was zijn laatste werkgever in de bouw failliet gegaan. Ook was zijn rug gaan opspelen; tijd dus om afscheid te nemen van deze branche.

Sindsdien stempelt hij weer, vertelde Liboton nog desgevraagd. En hij is huisman. Terwijl zijn Annemie op de fabriek is waar vitaminepillen worden vervaardigd, doet hij boodschappen, strijkt de kleren, kuist het huis en schilt de patattekies. En dat hij doet hij graag en ook zonder schaamte.

Terwijl zijn in het groen geklede gesprekspartner huiswaarts fietst, rijdt Liboton weer met 27 à 28 kilometer per uur richting Lier, de andere kant op. Zijn gedachten gaan naar de cyclocrossparkoersen, die hij sinds september voor de bond inspecteert. Twee, drie dagen per week doet hij dat, en tegen betaling. Niets meer voor niets, heeft hij zich lang geleden al voorgenomen. Al is dit, omdat hij zo weer beroepshalve bij zijn oude stiel betrokken wordt, een plezante job. Maar pas op, hij neemt dat uiterst serieus. Veiligheid is belangrijk, op de weg en langs het parkoers, voor publiek en voor de renners. Daarom is hij streng en gaat hij meermaals controleren of zijn aanwijzingen en kritiekpunten ter harte zijn genomen. Geen toestemming bij een onveilig parkoers, wel een verwittiging richting bond.

Recentelijk heeft een krantenbericht hem weer eens geleerd dat het belang van veiligheid niet overschat kan worden. Twee mannen waren in een regenput afgedaald, bedwelmd geraakt door de aanwezige gassen en verongelukt. Hij had het bericht gelezen en was daar van verschoten. Want het betrof twee oud-collega's uit de ploeg waarmee hij als bouwvakker had gewerkt; mannen die hij dus gekend had. Omdat ze wisten dat ze gevaar liepen, hadden ze de brandweer moeten verwittigen. Maar nee, ze waren iets te overmoedig geweest en hadden dat met hun leven moeten bekopen. Zo ziet ge maar weer dat ge niet veilig genoeg te werk kunt gaan.

Daarom even nog oppassen hier bij dit kruispunt en dan is hij thuis. Op tafel ziet hij het Euro Millions-lot liggen dat ze gekocht hebben. Als dat vanavond het winnende lot blijkt te zijn, staat de bestemming van het prijzengeld feitelijk vast: een appartement in het nabij Venetië gelegen Lido di Jeselo, waar Annemie en hij zo gek van zijn. Niet dat het hun nu ergens aan ontbreekt. Ze zijn niet rijk, maar komen niets tekort en hebben geen zorgen. Hoe meer geld hoe meer kans op te hoge uitgaven, op schulden en zorgen; hij weet er alles van. En ook dat hij, met de kennis van nu, de inkomsten uit zijn topjaren had moeten investeren in onroerend goed. Dan verhuurde hij nu minstens tien appartementen. Maar ja, dromen zijn bedrog. Al mag dat Euro Millions-lot het

tegendeel bewijzen en een miljoen of wat hun kant op doen komen. Hoe laat zou de trekking zijn?